

Mladen Engelsfeld

**STRUKTURA KRLEŽINIH NOVELA
U ODNOSU NA NJEGOV PRVI ROMAN**

Krležine se novele nastoje organizirati oko jednoga ili više kritičnih trenutaka iz života glavnoga protagoniste. Na to ukazuju i sami naslovi nekih novela: *Smrt Franje Kadavera*, *Smrt Florijana Kranjčeca*, *In extremis*, *Smrt Tome Bakrana*, *Smrt bludnice Marije*, *Smrt Rikarda Harlekinija*, *Na samrti*.

U noveli *Baraka Pet Be* ključni je trenutak smrt glavnoga lika, studenta Vidovića, u noveli *Mlada misa Alojza Tičeka* to je obiteljska proslava mlade mise mladoga klerika, Alojza Tičeka, a u podužoj noveli *Vražji otok*, skoro malom romanu, kritični trenuci iz života glavnog lika, a ima ih nekoliko, dani su u obliku susreta između Gabrijela Kavrana, glavnog lika, i njegova oca, između Gabrijela Kavrana i njegovih prijatelja, između Gabrijela Kavrana i doktora Drahenberga-Drakulića ili je to ljubavna scena između Gabrijela Kavrana i gospođe Sorge Drahenberg-Drakulić.

Ključ za takvo strukturalno načelo — usmjeravanje novele na zgusnuti kritički trenutak — može se naći u samoj noveli *Vražji otok*:

Zbivaju se u životu *momenti, u kojima se događaji zgušnjavaju u male drame*, sazdate po jednim te istim načelima velikih drama, u kojima igraju junaci, kraljevi, i teče krv.

(*Vražji otok, Novele*, SD VIII, Zora, Zagreb 1955, str. 423, istakao M. E.)

Novela *Vražji otok* vezana je uz roman *Povratak Filipa Latinovicza* i tematski i strukturalno. Oba djela imaju nekoliko zajedničkih tema: povratak kući sina nakon duge odsutnosti, problem identiteta (pripadnosti), problem paternaliteta (očinstva), pitanje o smislu i svrsi života, problem kako započeti živjeti novim životom. Oba su djela, također, uglavnom usredsređena na nekoliko ključnih trenutaka iz života glavnog lika, tj. jednog lika, a stilističke tehnike i zahvati kojima se pisac služi u razvijanju svojih tema vrlo su slične. Moglo bi se reći da novela *Vražji otok* zapravo znači jedan prijelomni trenutak iz života glavnog lika, a isto vrijedi i za roman *Povratak Filipa Latinovicza*.

U vrlo neravnoj kompoziciji *Vražjeg otoka* uglavnom razabiremo pet središta zbivanja: 1) povratak Gabrijela Kavrana u rodni dom, 2) pijanka u gostionici »Zlatnoj lokomotivi«, 3) razgovor između Gabrijela Kavrana i doktora Drahenberga-Drakulića u prebivalištu staroga Kavrana, 4) susret između Gabrijela Kavrana i gospođe Sorge Drahenberg-Drakulić, i 5) sukob oca i sina. Svaka od tih scena ilustracija je nekog važnog životnog odnosa glavnog lika Gabrijela Kavrana.

I roman *Povratak Filipa Latinovicza* nastoji se organizirati oko nekih značajnih trenutaka iz života jednoga pojedinca, slikara Filipa Latinovicza. To je načelo provedeno i u prikazbi drugih likova, na primjer, u slučaju Baločanski. U nizu scena u romanu glavni se junak vidi u proživljavanju nekih prijelomnih trenutaka svoga života u kojima se otkriva njegovo unutarnje biće i njegove sveze s društvom i s vanjskim svijetom.

(Odlomak)